

Εγκλήματα κατά της Ανθρωπότητας

Law Pedia – Ομάδα Διεθνούς Δικαίου: Ερευνητική Εργασία

Επιμελήτριες εργασίας

Ιωαννίδου Νικολέττα και Λαζαρίδου Γεωργία

Συντονίστρια ομάδας

Πετρουλάκη Χρυσούλα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
Εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και Διεθνές Δίκαιο	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ	5
1.1 ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ	5
1.2 ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΠΟΛΕΜΟΥ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	6
2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	6
2.2 Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ	7
2.3 ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ	7
2.4 ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ	8
2.5 ΑΛΛΕΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΕΣ	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Η ΔΙΚΗ ΤΗΣ ΝΥΡΕΜΒΕΡΓΗΣ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	10
4.1 ΑΛΛΕΣ ΔΙΚΕΣ	10
4.2 ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	10
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	11

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Β' Παγκόσμιος πόλεμος αποτελεί μία από τις πιο μαύρες σελίδες της ανθρώπινης ιστορίας. Είναι πραγματικά αδύνατο να αποτυπωθούν με λέξεις η φρίκη, ο πόνος και η τραγωδία που βίωσαν οι λαοί της εποχής, οι οποίοι ήταν εμπλεκόμενοι στη σύρραξη. Οι επιπτώσεις του ήταν πρωτόγνωρες για την ανθρωπότητα και τις πλήρωνε για μεγάλο διάστημα μέχρι να καταφέρει να ανακάμψει και να ξεφύγει από το βαρύ αποτύπωμα αυτής της μαύρης σελίδας της ιστορίας. Πρώτη φορά η κοινωνία ήρθε αντιμέτωπη με τα αποκαλούμενα *εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας*, τα οποία χαρακτηρίστηκαν έτσι, γιατί το κακό που προκάλεσαν είναι αμέτρητο και οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ήταν τόσο αφόρητες που ισοπέδωσαν κυριολεκτικά ολόκληρο τον κόσμο.

Εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και Διεθνές Δίκαιο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ

Διεθνές έγκλημα είναι κάθε πράξη που καθολικά αναγνωρίζεται ως έγκλημα μεγίστης διεθνούς σημασίας που για ευνόητους λόγους δεν μπορεί να αφηθεί στην αποκλειστική δικαιοδοσία του κράτους, το οποίο υπό κανονικές συνθήκες θα είχε τον έλεγχο.¹ Το **Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο** (ΔΠΔ, αγγλικά: *International Criminal Court*) είναι μόνιμο δικαστικό όργανο αρμόδιο για την ποινική δίωξη προσώπων για διεθνή εγκλήματα.² Τα διεθνή εγκλήματα βλάπτουν με τέτοιο τρόπο την ανθρωπότητα που απαιτείται ένα διεθνές δικαιοδοτικό όργανο με διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκασή τους.³

Ως εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, σύμφωνα με το άρθρο 6 της Νυρεμβέργης⁴, νοούνται οι εξής πράξεις: φόνος, γενοκτονίες, εξόντωση, υποδούλωση, εκδίωξη και άλλες απάνθρωπες πράξεις που διαπράχθηκαν εναντίον οποιουδήποτε άμαχου πληθυσμού, πριν ή κατά τη διάρκεια πολέμου ή για λόγους πολιτικούς, φυλετικούς ή θρησκευτικούς, σε εκτέλεση ή σύνδεση με οποιοδήποτε από τα εγκλήματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου κατά πρόσβαση ή όχι του εσωτερικού δικαίου της χώρας που διαπράχθηκε.⁵

1.1 ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑ

Πρόκειται για μία λέξη με πολύ συγκεκριμένο νόημα η οποία αναφέρεται στα βίαια εγκλήματα που διαπράττονται εις βάρος μιας ομάδας με στόχο το φυσικό αφανισμό της. Τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως αυτά ορίστηκαν στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου των Ηνωμένων Εθνών το 1948, ειδικά στα πρώτα άρθρα αυτής, απαγορεύουν σε κάθε περίπτωση μια τέτοια ειδεχθή πράξη.⁶

¹International Crimes – Introduction, International Criminal Law, Asser Institute – Center for International & European Law

² Άρθρο 1, Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (1998)

³ Win-chiat Lee, *International Law and Universal Jurisdiction*, in: Larry May and Zachary Hoskins (eds.), *International Criminal Law and Philosophy*, Cambridge: Cambridge University Press, 2010, p.38.

⁴ Μαρία-Ντανιέλλα Μαρούδα, *Το διεθνές ποινικό δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία και η εξέλιξη του του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου ιδίως όσον αφορά τα εγκλήματα πολέμου και τα εγκλήματα κατά ανθρωπότητας*, σελ. 192

⁵ Francisco de Victoria, *ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ*, Εισαγωγή-Μετάφραση Φωτεινή-Ηλέκτρα Χριστακοπούλου, Εκδόσεις ΡΩΜΗ, Ιούνιος 2020

⁶ Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (1948)

Το 1944 ένας Πολωνοεβραίος δικηγόρος ονόματι Ράφαελ Λέμκιν (Raphael Lemkin, 1900-1959)⁷ προσπάθησε να αποδώσει εννοιολογικά την ιστορική μοναδικότητα της ναζιστικής πολιτικής των συστηματικών δολοφονιών, συμπεριλαμβανομένου και του αφανισμού των Εβραίων της Ευρώπης. Σχημάτισε τη λέξη “genocide” συνδυάζοντας τα συνθετικά *geno-*, από την ελληνική λέξη “γένος”, και *-cide*, από τη λατινική λέξη για τη δολοφονία. Για να καταλήξει στη διατύπωση αυτού του νέου όρου, ο Λέμκιν έδωσε ερμηνευτικό προβάδισμα στην ιδέα “ενός συντονισμένου σχεδίου το οποίο βασίζεται σε μια σειρά από συγκεκριμένες ενέργειες, οργανωμένου χαρακτήρα, και αποβλέπει στην καταστροφή των βασικών θεμελίων της ζωής εθνικών ομάδων, με απώτερο στόχο τη βιολογική εξάλειψή τους”. Το Διεθνές Στρατοδικείο που συγκλήθηκε στη Νυρεμβέργη της Γερμανίας απήγγειλε κατηγορίες ενάντια σε ανώτατα στελέχη των Ναζί για *εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας*. Η λέξη “γενοκτονία” περιλαμβανόταν στο κατηγορητήριο, αλλά ως περιγραφικός και όχι νομικός όρος.

1.2 ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΠΟΛΕΜΟΥ

Ο όρος *εγκλήματα πολέμου* αναφέρεται σε σοβαρές παραβιάσεις του Διεθνούς Ανθρωπιστικού Δικαίου που διαπράττονται κατά αμάχων ή εχθρικών μαχητών κατά τη διάρκεια διεθνούς ή εγχώριας ένοπλης σύγκρουσης, για τις οποίες οι δράστες μπορεί να θεωρηθούν ποινικά υπεύθυνοι σε ατομική βάση.⁸ Τέτοια εγκλήματα προέρχονται κυρίως από τις Συμβάσεις της Γενεύης της 12^{ης} Αυγούστου 1949 και τα Πρόσθετα Πρωτόκολλα τους του 1977 και τις Συμβάσεις της Χάγης του 1899 και 1907. Αναλυτικά, περιλαμβάνουν: ακρωτηριασμό, σκληρή μεταχείριση και βασανιστήρια, σύλληψη ομήρων, σκόπιμη διεξαγωγή επιθέσεων κατά άμαχου πληθυσμού ή θρησκευτικών, εκπαιδευτικών, πολιτιστικών, επιστημονικών κτιρίων, νοσοκομείων και ιστορικών μνημείων, λεηλασίες, βιασμός, σεξουαλική δουλεία αναγκαστική εγκυμοσύνη, οποιασδήποτε μορφής σεξουαλική βία αλλά και στρατολόγηση παιδιών κάτω των δεκαπέντε ετών σε ένοπλες δυνάμεις ή ομάδες χρήσης τους σε για ενεργό συμμετοχή σε εχθροπραξίες.⁹

⁷ Σαρκίς Αγαμπατιάν, Ραφαέλ Λέμκιν, *Armenian Genocide* 100

⁸ A. Cassese, *International Criminal Law* (Second Edition, 2008), at 82.

⁹ War Crimes – Introduction, *International Criminal Law*, Asser Institute – Center for International & European Law

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Από τον 16^ο αιώνα παρατηρείται μια συνεχής παραβίαση κανόνων του διεθνούς δικαίου και κατ' επέκταση του δικαίου πολέμου,¹⁰ όπου δίνει το έναυσμα στα κράτη να λαμβάνουν τα ανάλογα αντίμετρα και να επιβάλλουν ποινές στους παραβάτες. Ορισμένοι όμως, τοποθετούν χρονικά τις προσπάθειες από τον 15^ο αιώνα στη Δυτική Ευρώπη με την δίκη του Peter Von Hagenbach, ενός διοικητή που καταδικάστηκε για τη διάπραξη εγκλημάτων πολέμου το 1474.¹¹ Παρά τις άπειρες απόψεις γνωρίζουμε, με βάση την νομοθετική αποτύπωση, πως οι πρώτες κωδικοποιήσεις κανόνων περί διεξαγωγής εχθροπραξιών συναντώνται στο τέλος του 19^{ου} αιώνα με τις Συμβάσεις της Γενεύης 1864, της Αγίας Πετρούπολης του 1868, τις Συμβάσεις της Χάγης του 1899 και 1907 και τέλος τις Συμβάσεις της Γενεύης του 1929. Καθώς τα γεγονότα εξελίσσονταν, παρατηρείται και η εξέλιξη του Διεθνούς Ποινικού Δικαίου. Σημείο αναφοράς στάθηκε μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο η διάσκεψη ειρήνης με έδρα το Παρίσι το 1919, όπου ορίστηκε η επιτροπή για τους υπαίτιους πολέμου και καθορίστηκαν και ανάλογες κυρώσεις (commission on the responsibility of the authors of war and on the enforcement of penalties).¹² Ο σκοπός αυτής της επιτροπής ήταν να αναζητήσει τις παραβιάσεις τόσο των κανόνων όσο και των εθίμων πολέμου, όπου υπαίτια ήταν η Γερμανία και οι σύμμαχοί της. Ο βασικός σκοπός ήταν η δημιουργία ενός καταστατικού που θα δίκαιζε τους ενόχους. Ωστόσο η Γερμανία δεν συμφώνησε με αποτέλεσμα τμήμα της επιτροπής να περιέλθει στο κείμενο της Συνθήκης των Βερσαλλιών το 1919.

Με αφορμή λοιπόν την αποτυχία ποινικοποίησης των εγκλημάτων πολέμου του Α' παγκοσμίου πολέμου ήρθε μια δεύτερη προσπάθεια στο τέλος του Β' παγκοσμίου πολέμου. Πιο συγκεκριμένα, οδήγησε στην σύσταση ενός στρατιωτικού δικαστηρίου της Νυρεμβέργης, το οποίο κατάφερε να δικάσει τους εγκληματίες.

2.2 Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος αποτελεί τον πιο καταστροφικό και αιματοβαμμένο πόλεμο στην ιστορία της ανθρωπότητας. Ήταν η πρώτη σύγκρουση όπου, για πρώτη φορά, η βιαιότητα του πολέμου εμφανίστηκε με τόσες πολλές, διαφορετικές και απάνθρωπες εκφάνσεις. Σε αυτή την πενταετή σύγκρουση, τόσο οι δυνάμεις του Άξονα, όσο και οι Συμμαχικές δυνάμεις εφάρμοσαν τακτικές που ήταν ενάντια στους κανόνες διεξαγωγής του πολέμου. Ήταν τα εγκλήματα πολέμου, τα εγκλήματα κατά της ειρήνης και τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Τα

¹⁰ Το δίκαιο του πολέμου, Αδήωτος, Wordpress

¹¹ K. Heller – G. Simpson, *The Hidden Histories of War Crimes Trials, The Trial of Peten Von Hagenbach*, Oxford Scholarship Online, 2013

¹² *American Journal of International Law – Commission on the Responsibility of the Authors of the War and on Enforcement of Penalties*, Cambridge University Press, 2017

εγκλήματα πολέμου αφορούσαν τις παραβιάσεις των νόμων του πολέμου. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι δολοφονίες, η κακομεταχείριση, η εκτόπιση για καταναγκαστική εργασία ή για οποιοδήποτε άλλο σκοπό των πολιτών από ή στις κατακτημένες περιοχές, η εκτέλεση ομήρων, οι ληλασίες δημόσιας ή ιδιωτικής περιουσίας, η απρόκλητη καταστροφή πόλεων ή χωριών ή κωμοπόλεων, και οι καταστροφές μη υπαγορευμένες από στρατιωτική ανάγκη.¹³

2.3 ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Τα στρατόπεδα συγκέντρωσης αποτελούσαν συνήθης τακτική, ήδη από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Εμφανίζονται για πρώτη φορά στον πόλεμο των Βρετανών κατά των Μπόερς¹⁴, ενώ τα συναντάμε και στα πρώτα χρόνια της Σοβιετικής Ένωσης εναντίον των πολιτικών αντιπάλων. Το Μάρτιο του 1933, άνοιξε έξω από το Μόναχο της Γερμανίας το πρώτο στρατόπεδο συγκέντρωσης, το Νταχάου. Στο Νταχάου φυλακίστηκαν κυρίως πολιτικοί κρατούμενοι και άτομα με αντικοινωνική συμπεριφορά. Το Νταχάου ήταν το στρατόπεδο με τη μεγαλύτερη διάρκεια λειτουργίας, μέχρι την απελευθέρωσή του τον Απρίλιο του 1945.¹⁵ Με την έναρξη του πολέμου, το ναζιστικό καθεστώς έχτισε νέα στρατόπεδα τόσο στην ενδοχώρα (Ζαξενχάουζεν, Μπούχενβαλντ, Μάουτχάουζεν), όσο και στα εδάφη που κατέκτησε (Αουσβιτς Πολωνία, Τερέζιενσταντ Βοημία). Εκεί, πολιτικοί κρατούμενοι, αθίγγανοι, αιχμάλωτοι πολέμου, ομοφυλόφιλοι και Εβραίοι, κρατούνταν σε άθλιες συνθήκες που, σε αρκετές περιπτώσεις, οδηγούσαν σε μαζικούς θανάτους κατά παραβίαση του διεθνούς δικαίου.¹⁶ Είναι γνώστες και χιλιάδες, άλλωστε, οι θανατώσεις κρατουμένων σε θαλάμους αερίων ή οι μαζικές εκτελέσεις, και κάθε άλλου είδους απάνθρωποι τρόποι δολοφονίας.¹⁷ Ωστόσο, και σε άλλες χώρες του Άξονα συναντάμε στρατόπεδα συγκέντρωσης. Η φασιστική Ιταλία δημιούργησε 32 στρατόπεδα στη Σλοβενία, όπου κρατούνταν περίπου 50.000 άνδρες και γυναίκες, από τους οποίους οι 11.606 βρήκαν το θάνατο από κακουχίες ή εκτελέσεις. Οι Ιάπωνες, έχοντας καταλάβει όλη, σχεδόν, την Ασία, αναγκάστηκαν να φτιάξουν εγκαταστάσεις για την έγκλιση των αιχμαλώτων πολέμου. Όσον αφορά τη μεταχείρισή τους, η Ιαπωνία, λόγω της μη υπογραφής της συνθήκης της Γενεύης για την μεταχείριση των αιχμαλώτων, ήταν ανεμπόδιστη και προέβαινε σε ακρότητες και βασανιστήρια, ενώ παράλληλα η σίτιση των αιχμαλώτων ήταν ανεπαρκής.

¹³ Ιωάννης Κωστούλας, *Εγκλήματα Πολέμου του Άξονα 1939 – 1945*, Εκδόσεις Περισκόπιο, Αθήνα, 2007

¹⁴ Οι Μπόερς αναφέρονται στους απογόνους των πρωτοαφρικανόφωνων Ελεύθερων Βουλγάρων των ανατολικών συνόρων του Ακρωτηρίου στη Νότια Αφρική κατά τον 17ο, 18ο και 19ο αιώνα.

¹⁵ Στρατόπεδα των Ναζί, Εγκυκλοπαίδεια Ολοκαυτώματος, United States Holocaust Memorial Museum

¹⁶ *Daily Life in the Concentration Camps*, United States Holocaust Memorial Museum

¹⁷ *Concentration Camps*, The Modern World, World History, Britannica

2.4 ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ

Το Ολοκαύτωμα ήταν η συστηματική, γραφειοκρατική, κρατικά επιχορηγούμενη δίωξη και δολοφονία έξι εκατομμυρίων Εβραίων από το ναζιστικό καθεστώς και τους συνεργάτες του. Οι Ναζί πήραν την εξουσία στη Γερμανία τον Ιανουάριο του 1933. Πίστευαν ότι οι Γερμανοί ήταν “φυλετικά ανώτεροι”. Ισχυρίζονταν ότι οι Εβραίοι ανήκαν σε μία “κατώτερη” φυλή και αποτελούσαν απειλή για την υποτιθέμενη γερμανική φυλετική κοινότητα. Το Ολοκαύτωμα έλαβε χώρα στο ευρύτερο ιστορικό πλαίσιο του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.¹⁸

2.5 ΑΛΛΕΣ ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΕΣ

Παρά το γεγονός ότι το ακριβές περιεχόμενο του όρου “γενοκτονία” είναι πλέον αντικείμενο ιστορικής και εννοιολογικής αντιπαράθεσης, η γενοκτονία αναφέρεται στον σκόπιμο αφανισμό μεγάλων πληθυσμιακών ομάδων (φυλών, εθνοτήτων, θρησκευτικών ομάδων κ.λπ.). Γενοκτονίες έχουν λάβει χώρα σε κάθε γωνιά της οικουμένης και συμβαίνουν ακόμα, παρά την παγκόσμια κατακραυγή που συνήθως επισύρουν. Εθνοκαθάρσεις, ολοκαυτώματα και κάθε λογής εκτεταμένες θηριωδίες συνεχίζουν να ρίχνουν τη σκιά τους στην ανθρώπινη δράση, για λόγους που κυμαίνονται από την απόκτηση εδαφών και πλουτοπαραγωγικών πηγών μέχρι και το διεστραμμένο μίσος μεμονωμένων ανθρώπων. Κάποιες γενοκτονίες που έχουν μείνει στην ιστορία είναι των Αρμενίων (1915-1923)¹⁹ και των Ελλήνων του Πόντου (1914-1923)²⁰. Αποτελούν σφαγές, εκτελέσεις κατά αμάχων πληθυσμών από τους Ναζί κατά την περίοδο αυτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Η ΔΙΚΗ ΤΗΣ ΝΥΡΕΜΒΕΡΓΗΣ

Η Δίκη της Νυρεμβέργης θεωρείται μια από τις πιο σημαντικές δίκες στην παγκόσμια ιστορία. Μετά τις αμέτρητες καταστροφικές συνέπειες του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, για πρώτη φορά διώχθηκαν ποινικά τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και οι υπαίτιοι αυτών βρέθηκαν στο εδώλιο του κατηγορουμένου για να δικάσουν για τις απάνθρωπες ενέργειες τους. Η δίκη ξεκίνησε στις 20 Νοεμβρίου του 1945²¹ και διήρκεσε έναν χρόνο, μέχρι τον Αύγουστο του 1946. Πραγματοποιήθηκε σε στρατιωτικό δικαστήριο, το οποίο ιδρύθηκε προς τούτο τον Αύγουστο του 1945 από τις συμμαχικές δυνάμεις.²² Δικαστές ορίστηκαν 4, ένας από κάθε νικητήρια χώρα, δηλαδή ΗΠΑ, ΕΣΣΔ, Μ.Βρετανία, Γαλλία. Συνολικά

¹⁸ *International Holocaust Remembrance Day*, UNESCO

¹⁹ S. Totten – P. R. Bartrop, *Dictionary of Genocide*, Greenwood, 2007

²⁰ Ο.π.

²¹ *20 November 1945: Nuremberg Trials begin*, Holocaust Memorial Day Trust

²² Ε. Αρ. Γιαρένη, *Η Δίκη ενώπιον του Διεθνούς Στρατιωτικού Δικαστηρίου της Νυρεμβέργης & ο Υπερασπιστικός ισχυρισμός της υπακοής σε διαταγές ανωτέρων*

δικάστηκαν 24 μέλη του Εθνικοσοσιαλιστικού Γερμανικού Εργατικού κόμματος και 8 ναζιστικές οργανώσεις όπως το Υπουργικό συμβούλιο του Ράιχ, η Επίλεκτη φρουρά (SS), η μυστική κρατική αστυνομία (gestapo) και άλλα.²³ Επιλέχθηκαν αυτοί λόγω του ότι εκπροσωπούσαν ένα ευρύ φάσμα της ναζιστικής ηγεσίας. Ο Χίτλερ, ο εγκέφαλος της οργάνωσης και επικεφαλής της SS²⁴ είχε αυτοκτονήσει στο τέλος του πολέμου όπως και αρκετοί άλλοι. Στη Δίκη εμφανίστηκαν 21 κατηγορούμενοι.²⁵ Οι κατηγορίες με τις οποίες ήρθαν αντιμέτωποι οι ένοχοι ήταν τέσσερις: συνομοσία για το σχεδιασμό και υλοποίηση εγκληματικών ενεργειών κατά της παγκόσμιας ειρήνης, εγκλήματα κατά της ειρήνης (εξαπόλυση πολέμου, παραβίαση διεθνών συνθηκών), εγκλήματα πολέμου (δολοφονίες, αιχμαλωσίες, εκτέλεση ατόμων, καταστροφή πόλεων) και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας (δολοφονίες, υποδούλωση, διώξεις λόγω φυλετικών και θρησκευτικών αιτιών).²⁶

Οι δικαστές²⁷ αποφάσισαν να στοιχειοθετήσουν την υπόθεση μόνο μέσα από τα έγγραφα που είχαν συντάξει οι ίδιοι οι Ναζί και όχι βασιζόμενοι σε μαρτυρίες άλλων. Έτσι αποκαλύφθηκαν ανατριχιαστικές λεπτομέρειες για το σχέδιο των Ναζί, για τη λειτουργία των στρατοπέδων συγκέντρωσης, για το Ολοκαύτωμα και την καταστροφή του γκέτο της Βαρσοβίας. Εκτιμήθηκαν συνολικά 6.000.000 θάνατοι Εβραίων. Η ετυμηγορία έφερε τη δικαιοσύνη στο φως και καταδικάστηκαν οι 19 . Οι 12 σε θάνατο, εκ των οποίων οι 10 δι' απαγχονισμό, ενώ οι υπόλοιποι παρέμειναν στην φυλακή. Ο Χέρμαν Γκαίρινγκ, που ήταν αναπληρωτής του Χίτλερ αυτοκτόνησε λίγο πριν την εκτέλεση του. Ημερομηνία εκτέλεσης ορίστηκε η 16η Οκτωβρίου του 1946 όπου πράγματι οι ένοχοι τιμωρήθηκαν δίκαια για τα ασύλληπτα εγκλήματα τους. Μέχρι το τελευταίο λεπτό κανείς δεν παραδέχτηκε την ενοχή του ούτε έδειξε την παραμικρή μεταμέλεια.²⁸

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 ΑΛΛΕΣ ΔΙΚΕΣ

Πέρα από την δίκη της Νυρεμβέργης, που ήταν η πιο ευρέως γνωστή, υπήρξαν και άλλες δίκες για εγκλήματα πολέμου. Οι δίκες που ακολούθησαν έγιναν από διάφορα στρατοδικεία και αφορούσαν αξιωματικούς χαμηλότερου βαθμού,

²³ *The Nuremberg Trials*, Peace Palace Library

²⁴ Τα Waffen-SS (*Ενοπλα Ες-Ες*, στα ελληνικά αναφέρονται και ως Βάφεν-ΣΣ ή Βάφεν Ες-Ες) δημιουργήθηκαν ως ένοπλη πτέρυγα των Σούτισταφελ (Schutzstaffel, SS, «Μοίρα Ασφαλείας») του Ναζιστικού Κόμματος και σταδιακά εξελίχθηκαν σε μία πολυεθνική στρατιωτική δύναμη της Ναζιστικής Γερμανίας.

²⁵ Nürnberg trials, Facts, Definition & Prominent Defendants

²⁶ The Nuremberg Trial and its Legacy, The National WWII Museum, New Orleans, 2020

²⁷ Το Διεθνές Στρατιωτικό Δικαστήριο της Νυρεμβέργης

²⁸ *Indictment presented to the International Military Tribunal (Nuremberg, 18 October 1945)*, University of Luxembourg's CVCE.eu research infrastructure

φύλακες και διοικητές στρατοπέδων συγκέντρωσης, μέλη της Gestapo²⁹ και γιατρούς που έκαναν πειράματα. Ασκήθηκαν διώξεις σε πάνω από 183 αξιωματούχους σε 12 δίκες. Δικάστηκαν για την συμμετοχή του στις μαζικές εκτελέσεις Εβραίων, στην Αριοποίηση και στα στρατιωτικά τάγματα. Όλες αυτές οι δίκες χαρακτηρίστηκαν ως οι επακόλουθες δίκες της Νυρεμβέργης. Οι λεγόμενοι κληρονομοί των Ναζί συνέβαλαν στην προσπάθεια αυτή και κάποιοι καταδικάστηκαν σε θάνατο αλλά και κάποιοι δεν βρέθηκαν ποτέ.

4.2 ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Η δίκη της Νυρεμβέργης θεωρείται δίκαια ότι έθεσε τα θεμέλια του διεθνούς ποινικού δικαίου. Μετά από την δίκη αυτή, η ανθρωπότητα θέλησε να τιμωρήσει όλα τα εγκλήματα πολέμου και τα εγκλήματα που έχουν επιπτώσεις σε διακρατικό επίπεδο, κάτι που οδήγησε στην δημιουργία του δικαστηρίου της Χάγης. Στη δίκη της Νυρεμβέργης ορίστηκαν πρώτη φορά τα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Ο όρος “εγκλήματα πολέμου” προϋπήρχε στις συμβάσεις της Γενεύης του 1864 αλλά ο όρος “εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας και κατά της ειρήνης” ήταν κάτι πρωτόγνωρο. Η υπόσταση τους γεννήθηκε στην Νυρεμβέργη και η καθιέρωσή τους συνέβαλε στην άνθιση της δημοκρατίας, της ειρήνης και της ελευθερίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο ναζισμός έχει αφήσει κατάλοιπα μέχρι και σήμερα στην κοινωνία μας και ο πόλεμος κατά αυτού πρέπει να συνεχιστεί έως ότου εξαλειφθεί και το τελευταίο στοιχείο του.

²⁹ Γκεστάπο (γερμ. *Gestapo*, συντομογραφία του *Geheime Staatspolizei*) λεγόταν η κρατική μυστική αστυνομία της ναζιστικής Γερμανίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία – Εργασίες:

- *American Journal of International Law – Commission on the Responsibility of the Authors of the War and on Enforcement of Penalties*, Cambridge University Press, 2017
- A. Cassese, *International Criminal Law* (Second Edition, 2008)
- Francisco de Victoria, *ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ*, Εισαγωγή-Μετάφραση Φωτεινή-Ηλέκτρα Χριστακοπούλου, Εκδόσεις ΡΩΜΗ, Ιούνιος 2020
- K. Heller – G. Simpson, *The Hidden Histories of War Crimes Trials, The Trial of Peter Von Hagenbach*, Oxford Scholarship Online, 2013
- S. Totten – P. R. Bartrop, *Dictionary of Genocide*, Greenwood, 2007
- Win-chiat Lee, *International Law and Universal Jurisdiction*, in: Larry May and Zachary Hoskins (eds.), *International Criminal Law and Philosophy*, Cambridge: Cambridge University Press, 2010
- Ε. Αρ. Γιαρένη, *Η Δίκη ενώπιον του Διεθνούς Στρατιωτικού Δικαστηρίου της Νυρεμβέργης & ο Υπερασπιστικός Ισχυρισμός της υπακοής σε διαταγές ανωτέρων*
- Ιωάννης Κωστούλας, *Εγκλήματα Πολέμου του Άξονα 1939 – 1945*, Εκδόσεις Περισκόπιο, Αθήνα, 2007
- Μαρία-Ντανιέλλα Μαρούδα, *Το διεθνές ποινικό δικαστήριο για την πρώην Γιουγκοσλαβία και η εξέλιξη του του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου ιδίως όσον αφορά τα εγκλήματα πολέμου και τα εγκλήματα κατά ανθρωπότητας*

Άρθρα – Ιστότοποι:

- *Concentration Camps*, The Modern World, World History, Britannica
- *Daily Life in the Concentration Camps*, United States Holocaust Memorial Museum
- *Indictment presented to the International Military Tribunal (Nuremberg, 18 October 1945)*, University of Luxembourg's CVCE.eu research infrastructure
- *International Crimes – Introduction*, International Criminal Law, Asser Institute – Center for International & European Law
- *International Holocaust Remembrance Day*, UNESCO
- *The Nuremberg Trials*, Peace Palace Library
- *The Nuremberg Trial and its Legacy*, The National WWII Museum, New Orleans, 2020
- *20 November 1945: Nuremberg Trials begin*, Holocaust Memorial Day Trust

- Σαρκίς Αγαμπατιάν, Ραφαέλ Λέμκιν, Armenian Genocide 100
- Στρατόπεδα των Ναζί, Εγκυκλοπαίδεια Ολοκαυτώματος, United States Holocaust Memorial Museum

Νομικά Κείμενα:

- Καταστατικό της Ρώμης του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (1998)
- Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (1948)